

KÉT ANGOL ELBESZÉLÉS.

James Joyce: Eveline.

AZ ABLAKNÁL ült és figyelte, mint lepi el az utcát az éjszaka. Feje az ablakfüggönynek támaszkodott és orra tele volt a poros kreton szagával. Fáradt volt. Kevés ember járt arra. Az utolsó házban lakó ember ment hazafelé. Hallotta léptei kopogását a kemény járdán, majd az új vörös házak mentén, nyikorgásukat. Régen mező volt ottan, ahol sokat játszott gyermekkorában pajtásaival. Később egy belfasti ember megvette a helyet és beépítette, nem kis barna házakkal, mint az övék is, hanem énylötetejű élénk, téglaszínűekkel.

Az utca gyermekei mindig együtt játszottak a Davinnok, Watwerek, Dunnok, a kis nyomorék Keogh, ő és testvérei. Ernest sosem játszott, ő túl nagy volt. Apjuk sokszor ki- és bekergette őket a mezőről fekete fabotjával, de rendszeren a kis Keogh őrt állt és kiáltott, ha látta apjukat jönni. Mégis boldogok voltak. Apjuk nem volt olyan rossz akkor és anyjuk még élt.

Mindez régen elmúlt. Ő és testvérei felnőttek és anyjuk meghalt. Meghalt Tirzie Dunn is és a Watwerek visszatértek Angliába. Minden változik. Most ő is el-elmegy, mint a többi, ő is elhagyja otthonát.

Otthon! Körülnézett a szobán, minden családi emléken, amelyet most már annyi éve heteként végigtörülgetett csodálkozva, hogy honnét jött az a sok por. Talán sosem fogja többé látni azt a sok kedves tárgyat, melyet sosem szándékozott elhagyni. Annyi év óta sem bírt reájönni annak a papnak a nevére, akinek sárguló fényképe ott lógott az eltört harmónium felett, boldog Alacoque Margit színes nyomata mellett. Apjának iskolatársa volt. Ahányszor megmutatta egy ismerősének a képet, apja mindig megemlítette:

— Most Melbourneban van.

Beleegyezett az elmenetelbe, otthona elhagyásába. Okos volt ez tőle? Megpróbálta mérlegelni a kérdés mindkét oldalát... Otthonában minden esetre biztosítva volt megélhetése, meg voltak azok, akiket egész életében ismert. Az biztos, hogy keményen kellett dolgoznia a házban és az üzletben.

Mit fognak róla mondani a boltban, ha kitudódik, hogy elszökött egy fiúval? Hogy bolond volt talán és helyét betöltik hirdetés által. Miss Gavon örülni fog. Mindig utazott reá, különösen, ha más emberek hallották.

— Miss Hill, nem látja, hogy ezek a hölgyek várnak?!

— Élénken nézzen, Miss Hill, kérem!

Ó! Nem sok könnyet fog sírni a bolt után.

Új otthonában, messze ismeretlen országban, nem így lesz. Akkor férjnél lesz. Ő — Eveline. Udvariasan fognak vele bánni. Nem úgy, mint anyjával bántak; még most is, bár már tizenkilenc éves mult, sokszor veszélyben érezte magát durvasága miatt. Kisebb korában sosem támadott rá apja, mint Harryra és Ernestre, mert leány volt, de legújabban őt is fenyegette és üldözte anyja emléke miatt. Nem volt senki, aki megvédje; Ernest meghalt, Harry pedig, aki templomdíszító lett, majdnem mindig távol volt a vidéken. Amellett a rendes szombati pénzért való veszekedés kimondhatatlanul kifárasztotta. Odaadta teljes fizetését — hét shillinget — és Harry is annyit küldött, amennyit tudott, de apjától nem kapott semmit. Azt állította, hogy fejetlenül elpazarolja a pénzt, hogy nem adja oda neki nehezen szerzett garasait, úgylis kilöki az utcára és más ezer dolgot mondott, mert szombat esténként gyakran «beállítva» jött haza. A végén csak odaadta a pénzt és megbízta, hogy vásárolja meg a vasárnapi ebédet. Kis fekete tárcáját magához szorítva rohant, amilyen gyorsan csak bírt, utat könyökölve a tömeg közt. Későn tért haza, roskadva az élelmiszerek súlya alatt.

Nehéz munka volt a házat együtt tartani és felügyelni, hogy a két kisebb gyerek, akik reá maradtak, pontosan járjanak iskolába és enni kapjanak. Nehéz munka volt nehéz élet de most, azon a ponton, hogy elhagyja, nem találta olyan utolsónak.

Egy más életet akart megkezdeni Frankkal. Frank nagyon kedves volt, férfias, nyíltszívű. Az éjjeli hajón kell vele távozni, hogy felesége legyen és vele éljen Buenos-Ayresben, ahol otthona várt reájuk.

Mily jól emlékezett az első alkalomra, hogy meglátta őt. Egy melékutcai házban lakott, ahová látogatóba ment néha. Mintha csak pár hete lett volna. A kapunál állt, sapkája hátratulva, haja előre lógott sötétbarna arcába. Akkor ismerték meg egymást... Minden este a bolt előtt várt reá és hazakísérte. Elvitte őt megnézni a «Cigány leányt», olyan furcsán érezte vele magát azon az előkelő helyen a színházban.

Nagyon szerette a zenét és elég jól énekelt. Az emberek tudták, hogy udvarol neki és ő mindig kellemes megilletődést érzett, ha dalolt egy leány és egy tengerész szerelméről. Tréfából Poppynak nevezte. Először izgató volt, hogy udvarlója akadt és aztán megszerette. Sokat mesélt távoli országokról. Mint deck-boy kezdte egy Allan-linei hajón a Canada-vonalon, egy font fizetéssel egy hónapra. Elmondta neki a hajók neveit ahol szolgált és hogy miből állt munkája. A Magellanszoroson is keresztül hajózott és mesélt a borzalmas tűzföldiekről. Buenos-Ayresben «talpraesett», ahogy ő mondta és csak rövid szabadságra jött a régi hazába. Természetesen atyja kiszimatolta a dolgot és megtiltotta, hogy vele érintkezzen.

— Ősmerem a tengerészeket... — mondta. — Egy napon összeveszett Frankkal és azontúl csak titokban találkozhattak.

Az est sötétebb lett az utcán és bizonytalanabban látszott az ölben fekvő két levél. Az egyik Harrynak szólt, a másik atyjának... Ernest volt kedvence, de Harryt is szerette... Atyja öregedett utóbbi időben; hiányozni fog neki. Néha nagyon kedves tudott lenni... Nem régen, mikor feküdt egy napig, kísértet-történeteket olvasott fel és toastot készített a tűzhelyen... Egy napon, mikor anyja még élt, kiránduláson voltak a Howth-hegyen. Emlékezett: atyja felrakta anyja régi főkötőjét, hogy megnevettesse a gyerekeket.

Mult az idő, de ő csak tovább ült az ablaknál, fejét a függönynek támasztva, belelegezve a poros kreton szagát.

Távol, lent az utcán egy verklis játszott. Ösmerte ezt a dalt és furcsa, hogy éppen ezen az éjszakán hallotta mint emlékeztetést arra az ígéretre, hogy együtt tartja a családi otthont, amíg lehet.

Emlékezett anyja betegségének utolsó éjjelére. Ismét a sötét szobában volt a hall másik oldalán és kinnt ezt a szomorú olasz dalt játszották. A muzsikust elzavarták, pár hatost kapott. Emlékezett apjára, amint visszabotorkált a betegszobába, morogva:

— Ezek az átkozott olaszok, hogy ide is elvetődnek.

Amint gondolkodott, anyjának szomorú élete erőt vett egész lényén, az a mindennapi, áldozatos élet, mely végeredményben tébolyban végződött.

Remegett, hallotta anyja hangját, amint értelmetlenül mormolta:

— Deravanu seraun! Deravanu Seraun!

Hirtelen félelem hatása alatt felállt. Menekülni! Menekülni kell! Frank megmenti... Életet fog neki adni... Talán szerelmet is?! Élni akart. Miért legyen szerencsétlen? Joga van a boldogságoz. Frank majd karjába veszi, karjaiba szorítja. Meg fogja menteni.

A hullámozó tömeg közt állt a North-Wall állomáson. Frank fogta a kezét és ő tudta, hogy vele beszél, többször ismételve valamit átkelésükről. Az állomás tele volt barna hátizsákos katonákkal. Az épület fehér ajtaján keresztül a hajó hatalmas fekete testére esett pillantása, amely a rakpart mellett feküdt kivilágított ablakaival. Nem válaszolt. Érezte, hogy arca sápadt és hideg. Félelmében Istenhez fohászkozott, hogy vezesse és mutassa meg neki, mi a kötelessége. A hajó hosszan, szomorúan búgott az éjszakába. Ha elmegy, holnap már a szabad tengeren lesz Frankkal, útban Buenos-Ayres felé. Helyük le van foglalva. Visszafordulhat-e mindazután, amit Frank érte tett? Bánata testi rosszulhatást idézett elő... Ajkai csendes imában mozogtak...

Egy harang, mintha szívéből dübörgött volna. Érezte, amint megragadják kezét:

— Gyere!

Nem! Nem! Nem! Lehetetlen volt. Kétségbeesetten belekapaszkodott a korlátba. Felkiáltott félelmében:

— Eveline! Evvy!

Frank átrohant a korláton és ordított, hogy kövesse. Kiabáltak reá, hogy menjen tovább, de ő csak hívta. Feléje fordította zárkózott arcát, kifejezéstelenül, mint egy tehetetlen állat.

Szemei nem tükrözték sem a szeretet, sem a búcsú, sem a megismerés jelét.

Frank Harris: Szent Péter panasza.

Szent Péter egy napon sehogy sem találta nyugtát. Ott akarta hagyni pár pillanatra a Mennyország kapuját s helyettesítésére András testvérét hívta. András szívesen vállalta az ő szerepét, de Péter mégis nehezen hagyta őt magára.

— Vigyázz! — intette — ne engedj be olyanokat, akiknek nincs erre jogosultságuk. Ne bizd magad saját belátásodra, hanem kérdezd meg mindig az Emlékezés Angyalát s csak az ő helybenhagyására cselekedj! . . . ne felejtse el, hogy a jogosultak előbb-utóbb úgy is bejutnak s nem árt egy kis várakozás Éva leszármazottainak, akik úgy sem elég alázatosak. Figyelj jól, nehogy hibát kövess el.

Miután András megfogadta, hogy a tanácsokat betűszerint követni fogja, elsietett Péter a Trónus felé, mert úgye nem tűrt már halasztást.

Útközben Jézussal találkozott s rövid habozás után megállt előtte, mert úgy érezte, hogy ki kell öntenie szívét:

— Rettenetes dolog történt, Mester — így kezdte — s szeretném, ha hinnéd, hogy nem tehetek róla. Reám bízták a mennyország kapuját, ahonnét mostanáig soha egy percre sem távoztam el. Becsületemre mondom, hogy soha sem engedtem be olyant, akinek nem volt egészen tiszta a szíve. Érzem, hogy senki sem lehet hálásabb a mennyei kegyekért, mint én . . . Úgy-e hiszel nekem?

Jézus mosolygó szemmel intett:

— Biztosan tudom Péter, hogy lelkiismeretes és nagyszerű őrvagy. De mi nyugtalanít tulajdonképen?

— A napokban — kezdte Péter fontoskodva — egy vak leánnyal találkoztam, akit — biztosan tudom, — nem én eresztettem a mennyországba. Ó Mester, Mester, valaki becsempész olyanokat, akik nem is kerülnek szemem elé. Így más hibájáért engem róhatnak meg.

— Nem rovunk meg senkit sem olyan könnyen, Péter! De mond meg, kire gyanakszol?

— Hiszen azon töröm a fejemet éjjel-nappal, se álmodom, se étvágyam — válaszolt Péter kitérően. — Úgy érzem, csak Te segíthetsz rajtam.

— Hogyan segítsék? — kérdezte Jézus.

— Gyere ma éjjel tizenegykor, mikor már minden elcsendesett és meg fogom Neked mutatni.

Jézus meglepetten nézett reá, de csak ennyit válaszolt:

— Veled leszek Péter!

Aznap éjjel karonfogta Péter Jézust, elvezette a falak mentén az első nagy őrtoronyig. Suttogva kérte, hogy várjon csendben és csak hamar mindent meg fog érteni.

És íme néhány perc múlva női alak tűnt fel a sáncok közelében, látták, amint leoldja övét derekáról, leereszti a falon; pár pillanat múlva egy szegény kis púpos alak mászik fel azon, amint felérkezik, arca borul az asszony előtt és ruhája szegélyét csókolja. Jézus hirtelen megfogta Péter karját s elvonszolta a kapu irányába. Mikor kijutottak a hallótávolságból, ennyit mondott:

— Anyám! . . .

— Igen — mondta Péter — Mária az és én tehetetlen vagyok! Beengedi mind az ilyen nyomorékokat, mint ez a kis púpos, vakokat, sebesülteket, betegetek és bénákat. Szörnyű társaság! Még egy világi város is szégyenkezne miattuk! Mit tegyek most, Mester?!

— Péter, Péter — szólt Jézus, reá szegezve fényes nagy szemét, — nekik van a legnagyobb párfogójuk: a nyomorúságuk . . .

Angolból fordította: *viléz Kenyeres Jánosné.*

ÁLOMKÉPEK... FELLEGVÁRAK.

SEVILLA nagy templomában járva, ebben a legnagyobb, legfantasztikusabb emberi alkotásban, mely az úgynevezett «degsötétebb korszak» éveiben épült, elméláztam, álmokképeket szöttem egy jobb, egy szebb jövőről és elgondolkoztam magamban: mi is az eszményképe a mai embernek? . . .

Spanyolországi utasok ezt olvashatják az utikalauzban: «1401-ben július 8-án összegyűltek Sevilla nagyjai és ünnepélyesen elhatározták: építsünk egy óriás templomot, olyan nagyot, hogy utódaink bámuljanak rajta és szinte hóbortos fantasztáknak nyilvánítsanak minket miatta». Százötven év alatt elkészült a templom.

Ebben a több generáció által épített felséges épületben kétségbevonja az ember, hogy vajjon létezik-e valójában olyan nagy különbség a mi javunkra, közöttünk «a világosság gyermekei» és a középkori «sötétség fiai» között? Mi is terveünk nem mindennapi és nem közönséges dolgokat, terveinknek, ábrándjainknak van eredménye is, például: az assuáni nagy gát, a Roosewelt-gát Arisonában, a Woolworth-épület, a Forth-bridge, az erődítések a Niagaránál, a Panama-csatorna. Ezek tizedannyi idő alatt sem készültek, mint a «sötétség gyermekei» által épített sevillai nagy templom. Ezeket a modern csodákat azonban mind materiális haszonért gondoltuk ki és készítettük el. A piramisok, mosék és templomok rég elporladt építői nem a haszonért alkottak. Dolgoztak, faragtak és követ köre raktak távoli szellemi célok megvalósításáért.